

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра теорії і практики початкової освіти

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ У ВНЗ ПЕДАГОГІКИ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

(назва навчальної дисципліни)

**підготовки здобувачів ступеня вищої
освіти магістр**

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 013 Початкова освіта

(шифр і назва спеціальності)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДВНЗ “ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”.

УКЛАДАЧІ ПРОГРАМИ:

Кузьміна О. В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Панасенко Е. А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”;

Вікторенко І. Л. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”.

Рекомендовано до впровадження
науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“17” лютого 2016 р.
протокол № 2

Перший проректор _____ Набока О.Г.

ВСТУП

Навчальна програма дисципліни «Методика навчання у ВНЗ педагогіки початкової школи» складена відповідно до освітньої програми та навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю 013 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні технології викладання педагогіки початкової школи у вищому педагогічному навчальному закладі.

Міждисциплінарні зв'язки:

1. Педагогіка вищої школи.
2. Загальна педагогіка.
3. Педагогічна майстерність.
4. Філософія освіти

Програма навчальної дисципліни містить такі змістові модулі:

1. Теоретичні основи методики навчання педагогіки початкової школи у ВНЗ.
2. Науково-практичні основи методики навчання педагогіки початкової школи у ВНЗ.

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Методика навчання у ВНЗ педагогіки початкової школи» є озброєння майбутніх викладачів знаннями теоретичних основ сучасної методики викладання циклу педагогічних наук у виші, а також педагогічними вміннями та навичками, необхідними для ефективної організації навчання основам педагогіки, розвиток мотивації здобувачів вищої освіти до професійного самовдосконалення й саморозвитку.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика навчання у ВНЗ педагогіки початкової школи» є:

- надання здобувачам вищої освіти необхідної системи знань про сутнісні взаємозв'язки та особливості викладання педагогічних дисциплін початкової школи;

- озброєння майбутніх викладачів вишу теоретичними знаннями та практичними навичками в галузі новітніх технологій викладання педагогічних дисциплін;

- подальший розвиток перцептивно-креативних здібностей майбутніх фахівців;

- формування педагогічної спрямованості, духовності, професійних ціннісних орієнтацій.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у здобувачів повинні бути сформовані такі компетентності:

загальні:

- соціокультурна компетентність – *здатність* до особистісної й професійної самоактуалізації й самореалізації в початковій школі та ВНЗ на засадах високої світоглядно-методологічної культури, цілісного осягнення генезису освіти як інституту в історичному контексті, національних аспектів філософії освіти; *готовність* до встановлення співвідношення ролі культури, науки в розвитку цивілізації, цінності наукової раціональності та її історичних типів, знання структури, форм і методів наукового пізнання, їхньої еволюції та ін.;

- інформаційна компетентність – *здатність* до пошуку, обробки й використання інформації в складних інформаційних системах, її інтерпретації й використання з професійною метою; *готовність* до самостійного розв'язання навчальних проблем засобами ІКТ нового покоління в професійно-педагогічній діяльності в умовах сучасної інноваційної політики;

- акмеологічна компетентність – *здатність* вільно орієнтуватися в теоретичних та практичних аспектах педагогічної науки, критеріях та рівнях професіоналізму викладача ВНЗ та ін.; *спроможність* ставити мету й

формулювати завдання, пов'язані з реалізацією власної соціально-професійної діяльності, адекватно оцінювати процес і результати діяльності учнів та студентів, їхні потенційні можливості; *готовність* майбутнього вчителя та викладача до постійної самоактуалізації, мотивації високих досягнень, прагнення високих професійних результатів, життєвих успіхів; *готовність* самостійно освоювати нові науково-педагогічні теорії;

спеціальні:

– психолого-педагогічна компетентність – *здатність* навчати й виховувати майбутнього вчителя початкової школи на основі глибокого усвідомлення сутності навчально-виховного процесу як управління розвитком особистості, знання рушійних сил та специфіки навчально-виховного процесу як системи, її функціональних та структурних компонентів, сучасних концепцій навчально-виховного процесу української національної школи; *готовність* до аналізу психологічного аспекту форм навчальних занять у вищій школі, реалізації різних підходів до організації сучасної лекції та семінарсько-практичних занять як форм навчання;;

– методична компетентність – *здатність* імплементувати особливості інноваційних підходів до викладання основних дисциплін початкової ланки освіти, застосовувати в практичній діяльності знання із нових педагогічних технологій, використовувати елементи інноваційних методик викладання дисциплін початкової ланки освіти в навчальній аудиторії та на виробничій практиці; *здатність* до аналізу історії, сучасних тенденцій розвитку, педагогічних концепцій, сутності, змісту, структури навчального процесу у ВНЗ.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 120 годин / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи методики навчання педагогіки початкової школи у ВНЗ

Тема 1. Вступ. Теоретичні основи курсу “Педагогіка” у вищому навчальному педагогічному закладі.

Роль і місце курсу в структурі психолого-педагогічної підготовки магістрів до викладання педагогіки початкової школи у вищих та середніх педагогічних навчальних закладах. Аналіз глобальних проблем вищого педагогічної освіти. Проблеми вищої освіти та шляхи їх подолання. Сучасні концепції вищої освіти та дидактичні підходи.

Загальна характеристика курсу “Педагогіка” у вищому педагогічному закладі освіти. Структура курсу. “Загальні основи педагогіки” – предмет, мета, методи науково-педагогічних досліджень педагогіки як науки. Аналіз її базових понять та категорій: педагогічні факти, педагогічні явища, педагогічний процес; виховання, освіта, навчання, розвиток, формування; сутність, закони й пов’язані з ними закономірності, зв’язки, залежності, взаємодії; цілі, завдання, принципи, вимоги, правила; зміст, знання, вміння та навички; методи, шляхи, засоби, прийоми, організація та форми. “Дидактика” – сутність процесу навчання, зміст освіти в сучасній школі; методи та засоби навчання; форми організації навчання; урок як основна форма співпраці вчителя й учнів у процесі навчання; методична робота в школі. “Теорія та методика виховання” – мета, зміст, форми та методи виховання особистості та колективу, організаційно-педагогічні засади роботи класного керівника, роль у ній педагогічної діагностики, основні напрями виховної діяльності, особливості індивідуальної роботи з учнями, педагогічні основи виховної діяльності громадських організацій дітей та підлітків, народознавство як засіб формування особистості.

Тема 2. Знання з педагогіки та їх структура.

Базові знання з педагогіки.

Сутність поняття “знання”:

- знання як результат наукового пізнання і предмет засвоєння, як розуміння, збереження у пам’яті та вміння відтворити основні факти науки і відповідні теоретичні узагальнення (поняття, правила, закони тощо)
- знання у широкому смислі: комплекс теоретичних і практичних знань та вміння застосовувати їх у різних сферах діяльності;
- знання у вузькому смислі (в окремій галузі): поняттєво-фактологічна складова навчального матеріалу, яка включає взаємопов’язані факти, закономірності, теорії, узагальнення, терміни.

Теоретичний та емпіричний рівень знань.

Базові знання з педагогіки: категорійний апарат педагогіки; педагогічні теорії; факти педагогічної дійсності; педагогічні закони, закономірності, принципи; знання про способи педагогічної діяльності вчителя-вихователя.

Тема 3. Основні принципи методики навчання педагогіки.

- гуманізація процесу навчання;
- фундаменталізація знань з педагогіки;
- принцип системності знань;
- формування позитивної мотивації навчально-пізнавальної діяльності, активності і самостійності студентів (критеріально-ціннісний та діяльнісний підходи);
- принцип науковості і доступності навчання;
- принцип єдності конкретного й абстрактного;
- принцип історизму;
- відображення в курсі педагогіки сучасних досягнень педагогічної науки, а також передового педагогічного досвіду;
- принцип зв’язку навчання педагогіці з практикою роботи школи та інших навчально-виховних установ.

Тема 4. Лекція у вищій школі: сучасні технології проведення та організації. Особливості та специфіка проведення семінарських занять із педагогіки початкової школи.

Лекція як форма організації навчання. Функції лекції. Основні різновиди лекційних занять. Дидактичні принципи відбору і викладу матеріалу на лекції. Активізація пізнавальної діяльності студентів на лекції.

Етапи підготовки до лекційних занять. Педагогічна майстерність викладача. Сучасна лекція як фрагмент життя студента, новітні технології проведення лекції у вищій школі. Аналіз проведення лекції, орієнтовна схема аналізу лекції. Інтерактивні лекції.

Семінар як основні форма навчання у ВНЗ. Основні принципи побудови семінарського заняття: принцип зростання складності та принцип цільової системності, принцип творчості. Види семінарських занять у вищій школі. Інтерактивні семінари у вищій школі. Підготовка викладача ВНЗ до проведення семінару у вищій школі. План творчого семінару – інструмент реалізації викладачем своєї освітньої програми. Поради молодим викладачам як провести гарний семінар. Процедура входження в семінар. Технологія роботи зі студентами на першому занятті. Етапи проведення семінару. Формула успіху семінару. Види інтенсивних технологій, ігрові інтерактивні технології.

Специфіка організації і проведення лекцій та практичних (семінарських) занять для студентів спеціальності 013 – Початкова освіта.

Змістовий модуль 2.

Науково-практичні основи методики навчання педагогіки початкової школи у ВНЗ

Тема 5. Активізація пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти на різних етапах оволодіння знаннями з педагогіки початкової школи.

Організація самостійної роботи як системи. Її компоненти. Види самостійної роботи. Умови ефективної організації самостійної роботи.

Методи педагогічної підготовки майбутнього вчителя.

Методи пізнання педагогічної професії.

Методи професійного проектування. Метод перспективних ліній як один з методів проектування.

Метод професійної комунікації.

Метод змінюючої тактики.

Методи професійної самоорганізації.

Методи професійної саморегуляції.

Тема 6. Використання мультимедійного забезпечення у процесі викладання педагогічних дисциплін початкової школи.

Основні переваги мультимедійного супроводу викладання педагогічних дисциплін початкової школи – наочність, зручність і швидкість.

Вимоги до оформлення презентацій. Вимоги до демонстрації презентацій.

Залучення електронних освітніх ресурсів та мультимедійних навчальних засобів.

3. Рекомендована література

1. Адаменко О. В. Українська педагогічна наука в другій половині ХХ століття : монографія / О. В. Адаменко. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 704 с.
2. Амонашвили Ш.А. Основы педагогики сотрудничества // Новое педагогическое мышление / Под ред. А.В. Петровского. / Ш.А. Амонашвили. – М. : Педагогика, 1989. – С. 144 – 177.
3. Богданова І. М. Модульний підхід до професійно-педагогічної підготовки вчителя : монографія / І. М. Богданова. – Одеса : Маяк, 1998. – 284 с.
4. Дубасенюк О. А. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності : моногр. / О. А. Дубасенюк, Т. В. Семенюк, О. Є. Антонова; Житомир. держ. пед. ун-т ім. І.Франка. – Житомир, 2003. – 192 с.

5. Дубасенюк О. А. Методика викладання педагогіки : навчальний посібник / О. А. Дубасенюк, О. Є. Антонова. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 375 с.
6. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії / І. А. Зязюн. – К. : МАУП, 2000. – 312 с.
7. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії : навч. посібник для вчителів, аспірантів, студентів / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – К. : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
8. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Навчальний посібник : 2-е вид. / Н. Є. Мойсеюк. – К., 1999. – 350 с.
9. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : Навч. посібник. / В. М. Нагаєв. – К., 2007. – 232 с.
10. Практикум з педагогіки : навчальний посібник : видання 3-тє, доповнене і перероблене / За заг. ред. О. А. Дубасенюк. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 482 с.
11. Фіцула М. М. Педагогіка / М. М. Фіцула. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – 544 с.

Додаткова література

1. Авдіянц Г. Г. Лекція у вищій школі / Г. Г. Авдіянц. – Донецьк, 2008. – 80 с.
2. Авдіянц Г. Г. Сучасний семінар у вищій школі / Г. Г. Авдіянц. – Донецьк, 2009. – 100 с.
3. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів / В. І. Бондар. – К., 1996. – 67 с.
4. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – Кн. 1 : Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. – К. : Либідь, 2003 – 280с.
5. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. - Кн. 2 : Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. — К. : Либідь, 2003. – 344с.
6. Бех І. Д. Від волі до особистості / І. Д. Бех. – К. : Україна-Віта, 1995. – 202с.
7. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи : метод. посібн. для студ. магістратури / С. Вітвицька. – К., 2003. – 316 с.

8. Галузинський В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух. – К., 1995. – 168 с.
9. Морозов А. В. Креативная педагогика и психология : учебное пособие / А. В. Морозов, Д. В. Чернилевский. – М. : Академический Проект, 2004. – 500 с.
10. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі / В. М. Нагаєв. – К., 2007. – 232 с.
11. Педагогическая практика в начальной школе : уч. пособ. / Под.ред. Г. М. Коджаспировой, Н. И. Бориковой. – М. : Академия, 2000. – 272 с.
12. Пионова Р. С. Педагогика высшей школы / Р. С. Пионова. – Минск, 2002. – 256 с.
13. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. І. Пометун, Л. В. Піроженко. / За ред. О. І. Пометун. – К., 2004. – 255 с.
14. Технологии профессионально-ориентированного обучения в высшей школе : учебное пособие. Издание второе / под ред. В. А. Слостенина. – М. : педагогическое общество России, 2005. – 192 с.
15. Хуторской А. В. Практикум по дидактике и методикам обучения / А. В. Хуторской. – СПб. : Питер, 2004. – 542 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання –

іспит

5. Засоби діагностики успішності навчання –

тестування, метод незакінчених речень, контрольні роботи, педагогічні диктанти.